

vergadering **C44 – WON4**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie

van 27 oktober 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Liesbeth Homans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de opvolging van de aanbevelingen met betrekking tot stadsvlucht - 99 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Liesbeth Homans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de geplande visitatiecommissie voor de sociale huisvestingsmaatschappijen - 167 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van de heer Jan Penris tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de niet-naleving van de regels inzake overheidsopdrachten door de sociale huisvestingsmaatschappijen - 242 (2011-2012)	11
Vraag om uitleg van mevrouw Liesbeth Homans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de gegevensuitwisseling omtrent sociale fraude - 175 (2011-2012)	15

■

Voorzitter: de heer Jan Penris

Vraag om uitleg van mevrouw Liesbeth Homans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de opvolging van de aanbevelingen met betrekking tot stadsvlucht - 99 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Minister, in oktober 2010 hebben we in deze commissie een interessante discussie gevoerd over de stadsvlucht. De aanleiding was een onderzoek van het Steunpunt Ruimte en Wonen. Daaruit bleek onder meer dat er vooral een stadsvlucht is van jonge gezinnen, maar dat jongeren en ouderen ondertussen wel meer in de stad komen wonen.

De oorzaken van die selectieve stadsvlucht zijn divers. Zo stijgen de woningprijzen in de steden door de toename van de bevolking. Die bevolkingstoename heeft te maken met externe migratiedruk, gezinsverdunding – meer alleenstaanden, gescheiden ouders en dergelijke meer – en ook een groeiende studentenpopulatie. Er werd ook gewezen op een groot tekort aan eengezinswoningen in de steden. Een ander belangrijk aspect is dat bepaalde randvoorwaarden, waardoor mensen in een stad willen komen wonen, niet echt vervuld zijn. Ik heb het dan over veiligheid, voldoende kinderopvang, kwalitatief onderwijs en dergelijke meer.

We zijn het erover eens, zo bleek ook tijdens de discussie in oktober vorig jaar, dat jonge gezinnen broodnodig zijn in een stad, niet enkel om de sociale mix weer een beetje op niveau te krijgen, maar ook voor de financiële draagkracht van een stad. Het zijn immers net die jonge gezinnen die financieel, op basis van de fiscaliteit, kunnen bijdragen tot een goede financiële toestand van de stad.

U en uw voorgangers, en bij uitbreiding Vlaanderen en de Vlaamse overheid, hebben in het verleden al een aantal maatregelen uitgewerkt om wonen, werken en leven in de stad te bevorderen. Ik denk aan het Stedenfonds, de stadscontracten, het Stadsvernieuwingsfonds en dergelijke meer.

Minister, u hebt tijdens het debat verwezen van een Antwerpse studie naar de groep mensen die voor de gezinsuitbreiding naar de stad komen wonen en de mate dat ze er blijven. U stelde voor om die studie uit te breiden om na te gaan of dat een algemeen fenomeen betreft. Werd die studie ondertussen uitgevoerd? Zo ja, wat zijn de bevindingen en de conclusies die u eraan koppelt? Sommige steden hebben zelf maatregelen genomen om de stadsvlucht van jonge gezinnen tegen te kunnen gaan. Zo zijn er steden die gemeentelijke reglementen hebben opgesteld die het opdelen van huizen in appartementen grotendeels verbieden. Hoe staat u tegenover die maatregelen die de steden en gemeenten zelf nemen? Denkt u dat die maatregelen een impact zouden kunnen hebben?

Het Kenniscentrum Vlaamse Steden zou aan een onderbouwde nota werken om na te gaan wat de fiscale draagkracht van de centrumsteden is en welke elementen die beïnvloeden. Werd ondertussen een diagnosenota uitgewerkt? Wat zijn de bevindingen en welke conclusies trekt u eruit? Er was ook sprake van een externe onderzoeksoopdracht. Kunt u daar wat meer over zeggen?

Het Stadsvernieuwingsfonds werd in 2010 doorgelicht en bijgestuurd. Er zou nu ook meer aandacht gaan naar jonge gezinnen in de stad. Werd de oproep voor 2011 intussen afgerond? Heeft de bijsturing resultaat gehad? In welke mate slaagt men er vandaag in om in te spelen op de problematiek van de selectieve stadsvlucht?

In het kader van de stadscontracten werden een zestal werkgroepen opgericht, onder andere rond wonen en stedelijk fiscaal instrumentarium. In welke mate kwam de genoemde problematiek al aan bod? Wat zijn de bevindingen en welke conclusies trekt u eruit? Zijn er

ondertussen concrete acties en maatregelen op korte en lange termijn genomen? Hoe lopen die en hoe evalueert u dat?

Kunt u een stand van zaken geven wat betreft de opvolging van de aanbevelingen uit de motie over de stadsvlucht van jonge gezinnen? Die motie is eind 2010 in de plenaire vergadering goedgekeurd. Er stonden een aantal belangrijke zaken in, zoals het onderzoek naar de mate waarin fiscale maatregelen, in het bijzonder de gedifferentieerde onroerende voorheffing, kunnen bijdragen tot het aantrekkelijk maken en houden van het wonen in de stad. Een andere aanbeveling betrof de stand van zaken wat betreft de ontwikkeling van het systeem van de huiskorting. Ik heb u en uw collega Muyters daar al eens over ondervraagd. Ik heb toen begrepen dat u beiden op hetzelfde standpunt stond dat het kadastraal inkomen niet echt meer een doorslaggevende parameter mag zijn bij het toekennen van het klein of groot beschrijf, omdat dat per definitie nadelig zou zijn voor de steden. Het kadastraal inkomen is bovendien niet meer aangepast sinds 1975 en is dus eigenlijk niet meer representatief.

Een andere aanbeveling in de motie was het onderzoek naar de mogelijkheden om de bestaande instrumenten – het Stedenfonds, het Stadsvernieuwingsfonds en de stadscontracten – eventueel samen te voegen om de stadsvlucht met een meer slagkrachtige aanpak tegen te kunnen gaan. De laatste aanbeveling betrof de stappen die zijn gezet in de ontwikkeling en versterking van het horizontale Vlaamse stedenbeleid. We hebben die discussie hier al vaker gevoerd. We zijn het erover eens dat u wel Stedenbeleid in uw portefeuille hebt, maar dat elke minister van de Vlaamse Regering een gedeelde verantwoordelijkheid draagt wat het beleid van de steden betreft.

De heer Jan Penris: Minister, ik sluit me aan bij de goede vraag van mevrouw Homans. Het thema stadsvlucht, en specifiek de stadsvlucht van jonge gezinnen, kan niet genoeg aangekaart worden. We zijn allemaal voorstander van een zo sterk mogelijke stedelijkheid. Dat houdt de druk op ons zeldzame open gebied in Vlaanderen een beetje weg. En dus zouden we het wonen in steden moeten kunnen aanmoedigen met alle ons ter beschikking staande middelen.

Mevrouw Homans somt een aantal pertinente problemen op. Heel terecht wijst ze op redenen van fiscaliteit, van bereikbaarheid van de stad, van veiligheid in sommige wijken en van de verloedering van sommige wijken. Het zijn allemaal redenen die jonge gezinnen ertoe aanzetten om uit de stad weg te blijven of om uit de stad weg te trekken.

Er is nog één aspect dat mevrouw Homans wel heeft aangereikt, maar niet voldoende heeft toegelicht, terwijl de Vlaamse overheid ter zake toch bevoegd is. Het betreft een fenomeen dat ik ook in mijn kennissenkring veelvuldig vaststel bij jonge gezinnen: ze volgen hun kinderen naar de school. Ze sturen hun kinderen steeds meer naar scholen buiten de stad. Waarom doen ze dat? Laat het ons maar eerlijk zeggen, het zijn witte scholen, die hoogstaand kwalitatief onderwijs bieden. Zodra de kinderen in die randscholen zitten, gaat het gezin mee naar de rand. Het is immers veel gemakkelijker om in de buurt van de school te wonen. Ook daar moet Vlaanderen eens goed over nadenken. In veel van de steden waar de problemen zich voordoen, is er een gebrek aan hoogstaand kwalitatief onderwijs en dat moet daarom niet volledig wit, maar toch zo wit mogelijk onderwijs zijn. Vlaanderen kan op dat vlak sturend optreden. Ik meen dat ook dat aspect mee onderzocht mag worden.

Minister Freya Van den Bossche: Voorzitter, in het kader van de Stadsmonitor 2011 heeft de Studiedienst van de Vlaamse Regering medio 2011 steekproeven uit de bevolkingsregisters van de centrumsteden getrokken. Het opzet was om bij die steekproeftrekking ook na te gaan of de registers die de steden ter beschikking hebben, toelaten om na te gaan hoeveel jonge volwassenen die naar de stad komen, ook in de stad blijven wonen bij gezinsvorming.

Alle centrumsteden werken met een bevolkingstoepassing van hetzij CIPAL, hetzij Cevi. Algemeen lijkt het mogelijk om op basis van de bestanden die via beide systemen beschikbaar zijn, indicatoren te berekenen over migratiebewegingen. Die zijn vergelijkbaar met wat berekend werd in het rapport van de studiedienst Stadsobservatie van de stad Antwerpen.

Het CIPAL-bestand van de teststad Mechelen bracht echter een aantal tekortkomingen en moeilijkheden aan het licht. Het bestand bevat zo'n 187.000 personen, maar het blijkt voor de personen in dat bestand niet altijd mogelijk om te achterhalen waar ze nu wonen en wanneer ze in Mechelen hebben gewoond. Er kunnen wel een aantal interessante cijfers over verhuisbewegingen en over de duur van het wonen in Mechelen uit worden gehaald, maar een voor 100 procent sluitende indicator is dat niet. Een vergelijkbare oefening voor een Cevi-gemeente heeft nog niet plaatsgevonden.

Interessant is dat de studie voor Mechelen in dezelfde richting wijst als die voor Antwerpen. 61 procent van de jongvolwassenen, mensen tussen 20 en 29 jaar, die zich in 2000 in de stad Mechelen gevestigd hebben, wonen nu ook nog in Mechelen. Dat wijst op een jong demografisch surplus, met name jongvolwassenen die bij gezinsvorming in de stad blijven wonen en die dus niet opgenomen zijn in het migratiesaldo voor jonge gezinnen. De vaststelling nuanceert bijgevolg het louter werken met migratiesaldi voor jonge gezinnen. Een cohorteffectenanalyse heeft zin als die bijvoorbeeld jaarlijks of driejaarlijks wordt georganiseerd, want dan zie je werkelijk of de stad jonge gezinnen behoudt en/of aantrekt. De eenmalige testfase voor Mechelen heeft al redelijk wat werk en data-analyse vergegd.

De databanken van de steden blijken heel sterk te verschillen van kwaliteit. Aan de Studiedienst van de Vlaamse Regering zal ik daarom vragen of het voor de gemeenten die met Cevi werken mogelijk is om volledig sluitende indicatoren te ontwikkelen. Dat kan als er een Cevi-gemeente bereid is om de informatie beschikbaar te stellen. Het kan zinvol zijn om eens samen te zitten met CIPAL en Cevi, om de vraag te verduidelijken en om te informeren naar de mogelijkheden die zij zien. De benodigde informatie zou normaal gezien ook via het rijksregister beschikbaar moeten zijn, maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat we er ook snel toegang toe zullen krijgen. Het zal een aantal, wellicht lange, procedures vergen en het resultaat is onzeker, maar als het lukt, is er wel een belangrijk voordeel: het zou kunnen leiden tot een uniform bestand voor de dertien centrumsteden.

Het is zo dat de informatie over gemeentelijke reglementen is opgevraagd bij het departement RWO, maar dat die nog niet werd aangeleverd. De meeste centrumsteden hebben zo'n gemeentelijk reglement. Gent heeft dat sinds 1989 en Mechelen sedert 2007. Ik heb geen zicht op het effect van de gemeentelijke bouwvoorschriften op de betaalbaarheid van de woningen. Ik verwijs ook naar mijn reactie op de schriftelijke vraag nummer 480 van mevrouw Vogels.

Kennisdeling en goede praktijken verspreiden, vind ik sowieso een belangrijke taak voor het Vlaams stedenbeleid. De maatregelen die u opsomt, en vele andere acties die de steden de voorbije tien jaar met middelen van het Stedenfonds hebben ondernomen, worden in een apart boek over het Stedenfonds gebundeld. In januari 2012 zou het boek klaar moeten zijn. Het is een mooie staalkaart van hoe steden de stad en wijken opnieuw aantrekkelijk maken voor huidige bewoners en hoe ze inspelen op het aantrekken van nieuwe groepen.

Investeren in steden en goede woningen zijn heel belangrijke bouwstenen, maar ze werken niet als ze niet worden aangevuld met een aantal sociale, culturele of economische programma's op maat van de stad of de wijk en de bewoners. Een algemene aanpak bestaat niet, steden verschillen. Elke stad moet ook conform haar eigen profiel en streefbeeld een eigen weg kunnen inslaan. Zo zal een studentenstad anders omspringen met kamerwoningen dan een niet-studentenstad.

Steden zijn sowieso overtuigd van het belang van waardevolle open en publieke ruimten. De aandacht voor meer groen in de stad neemt toe en omgevingskwaliteit zoals groen, speelruimte en veilige schoolomgevingen spelen mee in de blijf- en verhuismotieven van jonge gezinnen. Voorbeelden zijn de tuinrenovatiesubsidies in Genk. Brugge maakt werk van het toegankelijker maken van kloostertuinen door overeenkomsten af te sluiten voor onderhoud en openstelling. Gent investeert in een speelruimteplan. In Antwerpen is er bijvoorbeeld Park Spoor Noord, het grootste binnenstedelijke park in de stad.

De nieuwste bevolkingsprognoses brengen de steden tot creatief omgaan met de beschikbare ruimte en tot innovatief en duurzaam bouwen. Het is immers belangrijk om na te denken over hoe we de beschikbare ruimte zo slim mogelijk kunnen aanwenden.

Volgens de timing van het Kenniscentrum Vlaamse Steden is de nota eind dit jaar klaar. Ze wordt het eerst besproken op het burgemeestersoverleg van 15 december en nadien volgt de bespreking in de werkgroep van het stadscontract 'wonen'.

De toekenning van de project- en conceptsubsidies van de oproep 2011 van het Stadsvernieuwingsfonds is door de Vlaamse Regering op 14 oktober goedgekeurd. Met genoegen heb ik vastgesteld dat de jury van het Stadsvernieuwingsfonds bij de deliberatie van de ingediende projecten bijzondere aandacht heeft besteed aan criteria als kindvriendelijkheid, aantrekkelijk en ook betaalbaar wonen en groenvoorzieningen. Die aspecten werken de aantrekkingskracht van de stad voor jonge gezinnen zeker in de hand. De stadsvlucht keren doe je echter niet in een handomdraai. Voor de herstructurering van een aandachtswijk hebben we het al gauw over een periode van minstens tien tot twintig jaar. Het Stadsvernieuwingsfonds kwam er in 2003 en kwam vorig jaar met de jaarlijkse oproepen op kruissnelheid. De ervaringen met stadsvernieuwing in de Vlaamse steden worden te boek gesteld. De publicatiedatum is februari 2012.

Stadsvernieuwing werkt dus. Het is ook een kwestie van volhouden. Dat merk ik ook aan de toewijding van de steden zelf. Diverse steden volgen de situatie in hun wijken op de voet. Ze gebruiken daarvoor wijkmonitoren en enquêtes. Tijdens de visitatieronde met betrekking tot het Stedenfonds vormden stadsontwikkeling en de wijkaanpak een belangrijk thema. Steden zoeken naar een goed samenspel tussen een stenen stadsvernieuwing en niet-fysieke maatregelen en acties. Ik ben sowieso benieuwd naar de resultaten van dat debat. Wellicht net als u kijk ik met belangstelling uit naar het visitatierapport, dat eind november kan worden verwacht.

Mevrouw Homans, ik kom tot de vijfde vraag. De werkzaamheden van de zes werkgroepen reiken verder dan alleen de aanpak van de stadsvlucht in onze steden. Elke werkgroep pakt een facet van de woonproblematiek in de steden aan. Centraal staat het lokaal woonbeleid. De thematiek en de agenda zijn, zoals u weet, in nauw overleg met de steden tot stand gekomen. Met betrekking tot de resultaten van de werkgroepen kan ik u medelen dat het werkingsverslag 2010 van de stadscontracten morgen wordt verstrekt aan de Vlaamse Regering, en nadien verder wordt verspreid. Daarom beperk ik me nu veeleer tot de voortgang in de werkgroepen die het dichtst aanleunen bij uw vragen.

Ik geloof in het concept van de gemengde wijken, waarbij diverse bevolkingsgroepen samenleven en zich maatschappelijk aan elkaar optrekken. Werkgroep 1 spitst zich met concrete stedelijke cases toe op deze sociale mix, namelijk het afdwingen van de private last in het lokale toewijzingsreglement. Er wordt een lijst samengesteld van de instrumenten waarmee lokale besturen sociale woningbouwprojecten kunnen sturen. De werkgroep zal ook voortwerken op basis van de evaluatie die de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) maakt over de procedure en de doorlooptijden voor sociale woningbouwprojecten. Er komt een nota met knelpunten bij de afstemming tussen de aanleg van de infrastructuurwerken en de bouw van sociale woningen. Op basis daarvan kan ik eventueel nog bijkomende maatregelen nemen.

Werkgroep 6 gaat over complexe woonprojecten en enveloppenfinanciering. Samen met het Vlaamse projectteam 'Versnellen investeringsprojecten' zijn een aantal workshops over het vergroten van de efficiëntie van het procesverloop bij stedelijke complexe projecten georganiseerd. Er komt een online draaiboek complexe projecten, met een focus op praktijkervaring, dat handig is voor de projectleiders van de stadsvernieuwingsfondsen. In mijn antwoord op uw zesde vraag zal ik ook stilstaan bij de derde werkgroep, die gaat over het stedelijk fiscaal instrumentarium. Andere werkgroepen hebben betrekking op de samenwerking tussen Wonen en Welzijn, het stedelijk grond- en pandenbeleid en de versterking van de privéhuurmarkt. Elke van die werkgroepen draagt bij tot een beter stedelijk woonbeleid, natuurlijk ook vanuit de visie dat de aantrekkelijkheid van een wijk voor de huidige, maar ook voor nieuwe bewoners, niet alleen afhankelijk is van stenen: sociale programma's zijn net zo hard nodig.

Ik kom dan tot uw zesde vraag. Het onderzoek naar het stedelijk fiscaal instrumentarium door de Hogeschool Gent, in samenwerking met de Vrije Universiteit Brussel, wil fiscale mogelijkheden onderzoeken die zowel de selectieve stadsvlucht helpen tegengaan als het fiscaal draagvlak van steden versterken. In een eerste fase hebben de onderzoekers een quick scan van twaalf mogelijkheden gemaakt, op basis van verwachte gedragseffecten, de juridische haalbaarheid, de financiële haalbaarheid en de operationele uitvoerbaarheid.

De werkgroep Stedelijk fiscaal instrumentarium heeft vier mogelijkheden uit de quick scan geselecteerd voor diepgaand onderzoek: binnengemeentelijke differentiatie, aandacht voor achtergestelde stedelijke gebieden binnen de huiskorting, de vervennootschappelijking en de mogelijkheden om een betere inschatting te verkrijgen van de grondslag voor de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV). Het onderzoek loopt ten einde op 30 november 2012. De resultaten worden ook dan bekendgemaakt. Voor verder onderzoek naar de mogelijkheden om de bestaande instrumenten samen te voegen wordt gewacht op de resultaten van de visitatiecommissie Stedenfonds. Ik zal er alleszins over waken dat de hefboomkracht van de drie instrumenten wordt gevrijwaard. Het is niet onbelangrijk ook te vermelden dat ik tot op heden van geen enkele stad het signaal heb opgevangen over de noodzaak van een samenvoeging.

Het voorbije jaar zijn er ook diverse stappen gezet in het verwezenlijken van een horizontaal stedenbeleid. Die passen in het kader van de realisatie van de ViA-acties (Vlaanderen in Actie) en worden toegelicht in de beleidsbrief 2011-2012. Ik wil natuurlijk niet vooruitlopen op de bespreking van die beleidsbrief, maar verwijs graag naar het ontwerp van kaderdecreet Voorschoolse Kinderopvang, dat ook inspeelt op de toenemende verjonging van onze steden. De toenemende bevolking en de wijzigende gezinssamenstelling in de steden laten zich voelen op de woningmarkt, het voorzieningenaanbod en de tevredenheid van de gebruikers. Op 18 oktober heb ik samen met het Kenniscentrum Vlaamse Steden een stadsatelier georganiseerd in het provinciehuis van Antwerpen, over de gevolgen van demografische prognoses voor de steden en de Vlaamse overheid. Ook de kabinetten van de ministers Muyters, Smet en Vandeuren hebben hun meewerking aan dat initiatief toegezegd. Daaruit blijkt een sterk engagement van de Vlaamse Regering voor een volgehouden en toekomstgericht stedenbeleid.

Mijnheer Penris, in dat beleid heeft het onderwijs een belangrijke rol te vervullen. Dat onderwijs heeft verschillende aspecten. Een ervan is natuurlijk de beschikbaarheid. De Vlaamse overheid wil ervoor zorgen dat elk kind niet te ver van zijn woonplaats naar school kan gaan. Mocht het aantal plaatsen in een stad te beperkt worden, dan dwingen we jonge gezinnen immers die stad te verlaten. U hebt het al aangehaald: het is niet heel realistisch en al evenmin echt heel wenselijk kinderen ver buiten de eigen leefomgeving school te laten lopen, zeker als het gaat over de basisschool. Die buurt is dan ook vreemd voor het kind. Ook het sociaal weefsel heeft daar natuurlijk ernstig onder te lijden. Kinderen leren elkaar niet kennen en zo leren ouders elkaar al evenmin kennen, zodat je een vervreemding krijgt in die wijken. Het is heel belangrijk dat er wordt geïnvesteerd in het onderwijs, in voldoende

beschikbaarheid en natuurlijk ook in de kwaliteit van het onderwijs, om kinderen en ouders in die stad te kunnen houden.

De mix van allochtone kinderen en kinderen die het Nederlands als moedertaal hebben – want de taal is vaak datgene wat voor schoolse achterstand zorgt –, is een belangrijke uitdaging voor het onderwijs. Daarbij tracht de huidige regelgeving een zo goed mogelijke mix te verkrijgen. Het is natuurlijk wenselijk dat kinderen naar school – zeker de lagere school – kunnen in de wijk waar ze wonen wegens het mobiliteitseffect, maar evengoed voor het sociale weefsel. De ene wijk is anders gekleurd dan de andere wijk. Automatisch krijg je zo scholen die anders zijn samengesteld. Dat is een heel specifieke uitdaging voor het onderwijs. Ik pleit er vooral voor dat scholen die een wat moeilijker opdracht hebben zeker voldoende mogelijkheden krijgen om die opdracht tot een goed einde te brengen. Dat is belangrijk. De middelen maken het mogelijk dat een school degelijk onderwijs levert. Ik ben ervan overtuigd dat leerlingen die wat sterker zijn en leerlingen die wat zwakker zijn elkaar op een positieve manier kunnen stimuleren. Voorbeelden in mijn eigen stad tonen dat heel duidelijk aan. Dat model aan sich staat wat mij betreft niet ter discussie. Het moet echter wel zo zijn dat elke school voldoende mogelijkheden heeft en zuurstof om op de meest aangepaste wijze in te pikken op de noden van die kinderen.

De minister van Onderwijs is recent in zijn talennota overeengekomen dat kinderen met een schoolse achterstand die te wijten is aan de taalproblematiek, ook naschools zullen worden bijgeschoold in het Nederlands. Dat is erg belangrijk voor de onderwijskansen van die kinderen zelf, maar ook voor het goed functioneren van de school in haar geheel. Daarbij is het een groot voordeel als die kinderen goed Nederlands leren. Het Nederlands dat ze als omgangstaal leren op de speelplaats is een ander Nederlands dat ze nodig hebben om op degelijke wijze de lessen te kunnen volgen. We worden vaak geconfronteerd met dat probleem.

Er zijn ook hier en daar experimenten – ik verwijs hierbij even naar Gent, omdat ik de situatie daar het beste ken – waar een aantal delen van vakken in de moedertaal worden onderwezen. Tegelijk wordt die kinderen natuurlijk ook extra Nederlands onderwezen. Zo lopen zij voor die vakken cognitief geen achterstand op, terwijl zij toch extra Nederlands leren. Er zijn verschillende modellen. Sommige zijn wat controversieel, dat beseft ik. De betrachting is om elk kind over die eindstreep te halen, op basis van de eigen talenten.

Steden vergroenen op belangrijke wijze, in tegenstelling tot het landelijke gebied. Die vergroening heeft veel te maken met migratie. Als wij erin slagen om die kinderen via het onderwijs een toekomst te bezorgen, zullen zij er ook voor zorgen dat de – fiscale – draagkracht van die steden en onze samenleving in zijn geheel ‘gaver’ blijft en dat we meer aan heel die vergrijzingsproblematiek kunnen doen. Het grote drama zou zijn dat we die kinderen niet de kansen kunnen bieden om ook effectief een degelijke opleiding te krijgen en aan het werk te gaan. Dan zouden we met een dubbel probleem zitten: die vergrijzing en een jongere groep mensen die niet mee kan werken om samen te betalen voor die vergrijzing. Dan kan het evenwicht tussen die generaties niet goed zijn. Ik zie daar eerder een opportuniteit in. Het is geen gemakkelijk verhaal, maar het kan er wel voor zorgen dat die steden in de toekomst wat meer zuurstof krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord.

U zei dat de situatie in de verschillende steden verschilt. Dat lijkt mij logisch. U bent ook diep ingegaan op het feit dat een van de redenen dat jonge gezinnen de steden ontvluchten is dat de randvoorwaarden, zoals veiligheid, kinderopvang en onderwijs, vaak niet vervuld zijn. Ik onderschrijf volledig wat u hebt gezegd over onderwijs. Ik denk wel dat het ook te maken heeft met een capaciteitsprobleem, niet enkel met de samenstelling van de schoolpopulatie. Als je als ouder slechts de zevende keuze van school kunt nemen voor je kind, ga je

misschien liever naar een gemeente buiten de stad waar je je eerste keuze kunt nemen. Ik heb begrepen dat daar op Vlaams niveau behoorlijk aan wordt gewerkt.

U bent ook ingegaan op het aspect onderwijs. Ik heb op het einde van mijn betoog gezegd dat stedenbeleid in mijn – en ik dacht ook in uw – ogen een horizontale bevoegdheid is. Ik denk dat er nog wel andere overlegmomenten met andere ministers moeten komen. U hebt ook al overlegd met minister Muyters en minister Vandeuren. Dat lijkt mij ook redelijk logisch. Het raakvlak tussen Wonen en Welzijn is ook zeer belangrijk. Het lijkt mij nuttig om daar op regelmatige basis met uw collega-ministers te overleggen. Dat zult u wellicht wel doen.

Voorzitter, ik heb verder nog een suggestie. Ik heb u, minister, horen zeggen dat het kenniscentrum van de Vlaamse steden eind 2011 een nota zal klaar hebben over de fiscale draagkracht van steden. Kunnen wij in deze commissie een preview van die nota te zien krijgen zodat wij die als eerste kunnen bespreken vooraleer die ruimer verspreid wordt? Ik betreur het verder dat er hier, minister Van den Bossche uitgezonderd, enkel parlementsleden zijn uit Antwerpen.

Mevrouw Khadija Zamouri: En uit Brussel.

De heer Carl Decaluwe: En uit Kortrijk.

Mevrouw Liesbeth Homans: Is Kortrijk een stad? (*Gelach*)

Minister, u hebt op mijn zesde vraag, over de stand van zaken van de aanbevelingen in de motie die wij hebben ingediend, geantwoord dat er een onderzoek loopt naar de achtergestelde gebieden binnen het systeem van de huiskorting. Kunt u mij daar misschien wat meer informatie over geven? Wat is de algemene stand van zaken over die huiskorting? Hebt u al zicht op de implementatie daarvan?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, u hebt het over meer middelen, meer zuurstof, voor scholen die met moeilijke opdrachten zitten. Bedoelt u dat dan als de hele Vlaamse Regering en het departement Onderwijs of gaat u ook vanuit stedenbeleid zorgen voor meer middelen voor die scholen?

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Minister, mijn excuses dat ik het begin heb gemist. Misschien zal ik een aantal dingen zeggen die u al wel hebt verteld. Mijn bezorgdheid gaat natuurlijk uit naar Brussel. We kunnen natuurlijk niet ontkennen dat Brussel aan het uitgroeien is tot aan de Rand in Vlaanderen en dat daar ook de problematiek bestaat die u hebt aangehaald van anderstalige kinderen die in de Rand naar school gaan. Het is een feit, je kunt dat niet tegenhouden. Er zijn geen muren rond Brussel gebouwd, tot nu toe toch nog niet. Door de bevolkingsgroei zal de stad almaar meer uitdeinen. Dat is ook voor Antwerpen en Gent zo, en voor Kortrijk hoogstwaarschijnlijk ook.

Ik ben nog maar recent in het parlement, ik moet alles nog wat checken. Ik heb gelezen dat er een soort van stadsmonitor was of is waarvan de heer Delva had gezegd dat Brussel daar niet in was opgenomen. Is dat zo? Is dat nog altijd zo, of hebt u dat aangepast?

De verkaveling gebeurt omdat Brusselaars, zowel Nederlandstalige als Franstalige, zowel naar Wallonië als naar Vlaanderen gaan. Ook Nederlandstaligen gaan naar Wallonië. Dat is een fenomenale uitdaging. De Vlamingen die nu rustig en mooi wonen in de Rand, zien niet graag dat die overbevolkt wordt. Hoe kunnen we een stad als Brussel aantrekkelijker maken via de woonbonus of een aantal andere maatregelen en daarbij rekening houden met het feit dat er ook Nederlandstaligen wonen in die stad en dat Vlaanderen ook heel duidelijk heeft gezegd dat het Brussel als hoofdstad niet wil laten vallen? Wat gaat u voor Brussel doen?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Vanzelfsprekend is het capaciteitsverhaal in onderwijs van groot belang. Ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat er plaats is in een school en bovendien in een school die zich wat in de buurt bevindt en in wier pedagogische lijn ze zich kunnen terugvinden. Scholen verschillen immers van elkaar. Het is belangrijk dat ouders een zekere mate van keuze hebben en ook de zekerheid om hun kind in de buurt naar school te laten gaan.

De Vlaamse Regering investeert veel in capaciteitsuitbreiding voor scholen in de steden. We hebben dat dit jaar gedaan en doen dat ook volgend jaar. Dat is op de begroting van Onderwijs terug te vinden, net zoals de differentiatie van de middelen. Ik denk aan het GOK-decreet. U zou eens de begroting van Stedenbeleid naast die van Onderwijs moeten leggen. Ik denk dat het zeer illusoir is te denken dat we vanuit Stedenbeleid middelen naar Onderwijs kunnen doorschuiven.

Brussel maakt geen deel uit van de stadsmonitor omdat de indicatoren die daarin zijn opgenomen, zeer vaak te maken hebben met gewestmaterie of gedeelde gewest- en gemeenschapsmaterie. Wat doen we dan wel? Er is een taskforce Brussel. We maken een grote omgevingsanalyse van Brussel. Eind dit jaar wordt die aan de Vlaamse Regering voorgesteld. Er is medewerking van de ploeg stadsmonitor en dergelijke. Het is er een variant op. Bij de stadsmonitor is de essentie dat we de indicatoren vergelijken met elkaar, van jaar tot jaar en van stad tot stad. Dat kunnen we niet omdat we maar één voet binnen hebben.

Het Stedenfonds is er ook voor Brussel en dat wordt vanzelfsprekend voortgezet.

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Minister, kunt u iets zeggen over het systeem van de huiskorting en de achtergestelde gebieden?

Minister Freya Van den Bossche: Een van de zaken die worden onderzocht is wat de criteria zijn. Je kunt twee dingen doen. Je kunt de korting helemaal omvormen op basis van criteria, zoals gezinsgrootte bijvoorbeeld. Een ander criterium zou kunnen zijn het feit dat het huis is gelegen in achtergesteld gebied of in een wijk die nog veel ontwikkeling behoeft om aantrekkelijk te worden, waardoor je mensen zou kunnen stimuleren om specifiek daar te gaan wonen. Voor jonge gezinnen kan dat soort korting misschien een doorslaggevende rol spelen. Dat zijn allemaal pistes en mogelijkheden waarover we nadenken. Dat zou eventueel een criterium van differentiatie kunnen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Minister, wat betreft de huiskorting in achtergestelde gebieden, neem ik aan dat u dan afstapt van het kadastraal inkomen als parameter. Ik geef het voorbeeld van de Offerandestraat en de Abdijstraat in Antwerpen. Dat zijn wijken met de hoogste kadastrale inkomens van heel de stad omdat die buurten in 1975 echt wel hip waren. Als u dat kadastraal inkomen nog gaat meenemen in de berekening van de huiskorting, zult u niet zo veel kunnen doen. Ik heb er altijd voor gepleit om het kadastraal inkomen niet mee te nemen in de berekening van de huiskorting en het toekennen van een klein beschrijf.

Minister Freya Van den Bossche: Ik ben het met u eens dat het kadastraal inkomen nergens meer op slaat. Er is voorlopig niets anders om dat te vervangen. Iedereen die rondloopt in zijn stad, zal zien dat dat geen steek meer houdt. U hebt gelijk. We moeten af van dat kadastraal inkomen. Ook dat maakt deel uit van de onderzoeken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Liesbeth Homans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de geplande visitatiecommissie voor de sociale huisvestingsmaatschappijen - 167 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Jan Penris tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de niet-naleving van de regels inzake overheidsopdrachten door de sociale huisvestingsmaatschappijen - 242 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Minister, tijdens de commissievergadering van 12 januari 2011 meldde u dat de samenstelling van de visitatiecommissies die onze sociale huisvestingsmaatschappijen gaan bezoeken, bijna afgerond was.

U hebt een tipje van de sluier gelicht in verband met de taken van de commissies. Ze zouden nagaan hoe de huisvestingsmaatschappijen functioneren. De tweede taak was voor mij toen de belangrijkste, mijn vraag ging daarover. In het geval van een fusie tussen verschillende sociale huisvestingsmaatschappijen – het voorbeeld van Woonhaven is genoemd – zouden de commissies een vergelijking maken van de klantvriendelijkheid van de maatschappijen vóór en na de fusie. U zou kortom de voor- en nadelen van de fusie onderzoeken.

U meldde in januari ook dat Woonhaven zelf heeft gevraagd om als eerste aan bod te komen. We zijn nu eind oktober. Werden de commissies intussen samengesteld? Zo ja, hoe gebeurde de selectie en wie zijn de commissieleden?

Werden er reeds maatschappijen bezocht? Ik neem aan van wel, aangezien Woonhaven zich zelf kandidaat stelde. Zo neen, wanneer zal het eerste bezoek plaatsvinden?

Welke huisvestingsmaatschappijen werden geselecteerd voor de eerste bezoeken? Waarom werd die selectie gemaakt?

Werd een datum vooropgesteld voor het eindverslag?

De heer Jan Penris: Mijn vraag vertrekt vanuit een andere invalshoek, maar ik kom ook tot de visitatiecommissies. Mijn vraag is geïnspireerd door het jaarrapport 2010 van het agentschap Inspectie Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) afdeling Toezicht en door de persberichten naar aanleiding van de schriftelijke vraag van de heer Hendrickx die nu spijtig genoeg verontschuldigd is. Zijn vraag ging daar ook over en er werden gelijkaardige bevestigingen opgetekend.

In 2010 voerde de Inspectie RWO 134 steekproeven uit op gunningen, waarbij prioriteit werd gegeven aan gunningen met een bestelbedrag boven 67.000 euro waarover geen overleg was met de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW). Ook werd veel aandacht besteed aan kleine gunningen, vergunningen met een bedrag tot 67.000 euro. Op basis van de steekproeven en de vaststellingen van de toezichthouders werden 21 actoren post factum in gebreke gesteld voor meerdere inbreuken op de wetgeving inzake overheidsopdrachten.

In totaal werden 25 ingebrekestellingen verzonden. Sommige huisvestingsmaatschappijen pleegden immers meerdere inbreuken. In één geval leidde dat tot het opleggen van een administratieve boete. Het aantal ingebrekestellingen is volgens het rapport te verklaren doordat het toezicht op overheidsopdrachten grotendeels a posteriori wordt uitgeoefend door middel van steekproeven en inspecties ter plaatse. Het toezicht a priori, waarbij wordt opgetreden door middel van schorsing en vernietiging, kan in mindere mate worden toegepast bij het toezicht van de gunningen, vermits het nazicht van de gunningsprocedure niet altijd kan worden afgewerkt binnen de schorsings- of vernietigingstermijn. De aard van de inbreuken varieerde van kleine administratieve overtredingen tot het niet respecteren van de concurrentieregels, het naleven van een foutieve vergunningsprocedure of het kiezen van een onregelmatige bieder.

Welke initiatieven werden reeds genomen om na eerdere vaststellingen van wetsovertredingen ter zake, onder meer in het jaarverslag 2009 van de Inspectie RWO, deze scheve toestand recht te trekken?

Kunt u mij meedelen welke nieuwe initiatieven u zult nemen naar aanleiding van de vaststelling dat de regels inzake overheidsopdrachten massaal niet worden nageleefd door de huisvestingsmaatschappijen? Welke bevoegdheden krijgt de visitatiecommissie? Op dat punt ben ik even nieuwsgierig als mevrouw Homans.

Welke huisvestingsmaatschappijen overtreden de wet? Worden desgevallend nog verdere sancties overwogen tegen deze maatschappijen?

Kunt u meer uitleg geven bij de klachten die desgevallend werden ingediend wegens corruptie? Welke huisvestingsmaatschappijen betreft het? Wat zijn de feiten?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: De wetgeving op de overheidsopdrachten moet strikt worden nageleefd. Daar mag geen enkele twijfel over bestaan. In totaal betrof in 2010 het aantal effectieve ingebrekestellingen 25, er waren 13 vernietigde en niet-uitgevoerde beslissingen en er was één klacht bij de federale politie.

Het belangrijkste knelpunt zijn de ontwerp opdrachten voor de aanstelling van de ontwerpers. Dat is altijd al problematisch geweest, aangezien het vanuit economische overwegingen van belang is om de meest geschikte ontwerper aan te duiden, ongeacht het bedrag, op correcte wijze. De VMSW heeft er telkens sterk op aangedrongen de wetgeving correct na te leven.

De cijfers tonen een aantal zaken aan. Sedert de oprichting van het Agentschap Inspectie RWO en de operationalisering van het professionele corps van toezichthouders in de loop van 2008 wordt minutieus toezicht gehouden op de werking van de sociale woonactoren en dus ook op een correcte naleving van de wetgeving op de overheidsopdrachten.

Talrijke overtredingen wijzen op de complexiteit van de wetgeving. Dat is belangrijk om op te merken. Het gaat vaak om onkunde, denk ik, niet enkel onwil. Die heeft te maken met de complexiteit van de wetgeving. De meeste overtredingen betreffen kleinere werken en ontwerp opdrachten. Waar er wordt gezondigd tegen de wetgeving, wordt er streng opgetreden. We gaan tot en met het opleggen van administratieve geldboetes en zelfs klacht indienen bij de corruptiecel van de federale politie. De rol van Toezicht in deze ondersteunt de beleidsvisie om de sociale woonsector verder te professionaliseren. Zo wijst Toezicht er in eerste instantie altijd op wanneer er volgens hen niet conform de wetgeving op de overheidsopdrachten wordt gehandeld. Op die manier kunnen de actoren hun werking bijsturen.

Anderzijds moet ik ook vaststellen dat die wetgeving nogal complex is. We moeten op twee sporen werken. Het Agentschap Inspectie RWO zal in de toekomst op consequentie wijze blijven toezien op de correcte toepassing van de reglementering inzake overheidsopdrachten door de huisvestingsmaatschappijen. Daarover is er sowieso geen discussie.

Binnen de afdeling Toezicht van het Agentschap Inspectie worden al een aantal initiatieven genomen om toekomstige overtredingen te vermijden. Als de afdeling Toezicht bij het uitvoeren van de steekproeven post factum overtredingen vaststelt, worden die aan de betrokken actoren gemeld. Ze krijgen ook telkens een toelichting bij de overtreden bepalingen. Er wordt ook aangegeven welke procedure de actor zou moeten toepassen om conform de vigerende reglementering inzake overheidsopdrachten te handelen.

In 2012 wordt de wetgeving inzake overheidsopdrachten grondig gewijzigd. Met het oog op die aangepaste reglementering gaan we de nodige inspanningen doen om de woonactoren te ondersteunen, door opleidingen aan te bieden, een handboek op te maken, door hen bij te staan bij het uitwerken van de meest complexe gunningsdossiers.

Met die twee sporen wil ik enerzijds moedwillige overtredingen streng aanpakken. Er zal een zelfreinigend effect zijn. Als we streng blijven optreden, zal men minder geneigd zijn om dat te doen. Anderzijds is er de onkunde, en misschien soms ook de onwil, om een oplossing te zoeken voor praktische problemen met die complexe wetgeving. Daar moeten we gaan naar opleiding en begeleiding. We moeten ervoor zorgen dat dat soort fouten niet wordt gemaakt, want die zijn gemakkelijk vermijdbaar, die worden niet met opzet gemaakt. Ik wil die twee groepen duidelijk van elkaar onderscheiden.

Een concreet voorbeeld van dat soort begeleiding is de recente studiedag, georganiseerd door de Vereniging van Vlaamse Huisvestingmaatschappijen (VVH), waar experts van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) toelichting hebben gegeven bij de wijzigingen aan de wetgeving inzake overheidsopdrachten. Daar is ook een debat gehouden tussen ervaringsdeskundigen over de manier waarop die wetgeving het best in de praktijk kan worden toegepast. Er is ook een wetboek voor de correcte toepassing van de wetgeving in de praktijk aangeboden door de VMSW.

Momenteel worden via Woonnet van de VMSW een aantal goede praktijken aangeboden met betrekking tot verschillende materies. Het is ook logisch en aangewezen dat de VMSW die rubriek vanuit haar opdracht verder uitbouwt en op die manier de huisvestingsmaatschappijen documentatie over meer complexe gunningsprocedures ter beschikking stelt.

Die initiatieven samen moeten ervoor zorgen dat de kennis van die soms complexe regelgeving sowieso vergroot, evenals de professionaliteit waarmee de wetgeving zou kunnen worden toegepast. Deze week nog is op mijn aandringen door Toezicht expliciet aan de VMSW gevraagd om de sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's) te ondersteunen in het begeleiden en naleven van die wetgeving. Dat zal dus ook daadwerkelijk gebeuren.

De bevoegdheden van de visitatiecommissie zijn er niet op gericht om overtredingen op de wetgeving vast te stellen, zoals de wetgeving op overheidsopdrachten. Dat is een taak van de toezichthouder. Wat de visitatiecommissie wel zal doen, is op basis van kwantificeerbare meetgegevens over de prestaties van een SHM een oordeel vellen over elk prestatieveld, waarbij de commissie aan de sociale huisvestingsmaatschappij en aan het beleid aanbevelingen kan doen om een aantal maatregelen te nemen, om de prestaties te verbeteren. Daarmee kunnen we ook alweer een aantal goede praktijken naar voren schuiven.

Voorafgaand aan elke visitatie zal er een beknopt verslag van de toezichthouder worden overgemaakt. Dat verslag maakt sowieso deel uit van de omgevingsanalyse van de SHM. Het is niet de bedoeling dat die feiten opnieuw worden geanalyseerd of beoordeeld. Wel komen die mee in het visitatierapport terecht, omdat zij mee een basis kunnen vormen voor de voorgestelde maatregelen door de visitatiecommissie, samen met wat men in de praktijk vaststelt.

Naar aanleiding van een visitatierapport kan ik dan maatregelen nemen, namelijk de maatregelen die zijn opgesomd in artikel 48 van de Vlaamse Wooncode. Het gaat om: het vervroegen van een volgende prestatiebeoordeling, het verplichten om een beroep te doen op externe bijstand, het aanstellen van een bestuurder die geheel of gedeeltelijk in de plaats treedt van het bestuursorgaan, de activiteiten van de sociale huisvestingsmaatschappij kunnen tijdelijk worden uitbesteed, en je kunt een SHM verplichten tot samenwerking met een andere SHM. Meer nog: de regering kan zelfs een verplichting tot fusie opleggen of een erkenning intrekken.

Dat is een heel breed spectrum aan maatregelen, om iets te kunnen doen met de visitatiecommissie en de resultaten ervan, als blijkt dat de huisvestingsmaatschappij daar zelf niet toe in staat is.

Een sociale huisvestingsmaatschappij die een substantiële inbreuk pleegt tegen de wetgeving inzake overheidsopdrachten, krijgt bij de afdeling Toezicht van het Agentschap Inspectie RWO een verhoogd risicoprofiel en zal dus met betrekking tot die materie strikter worden

opgevolgd door, naargelang de omstandigheden, extra steekproeven en/of inspecties uit te voeren. Als je op die lijst voorkomt, zul je extra worden gecontroleerd. Dat lijkt mij alweer een voorbeeld van slim controleren. Wie de dingen correct doet, kan het met wat minder controles stellen. Degenen bij wie we problemen detecteren, komen voor op een lijst, en die gaan we wat extra controleren, ook al kunnen we niet altijd weten of het een gevolg is van de complexiteit, dan wel of het een moedwillige overtreding was.

Met de begeleiding om de fouten uit te sluiten én het zelfreinigende effect van de controles zullen we op korte termijn veel vooruitgang kunnen boeken.

Er is in 2009 een klacht ingediend tegen een SHM wegens een mogelijke schending van artikel 314 van het strafwetboek. Er is vastgesteld dat daar werken systematisch werden opgesplitst om telkens onder bepaalde grensbedragen te blijven. Die werden dan ook steeds aan dezelfde aannemers toegewezen. Veel duidelijker dan dat kan het niet zijn, als het om een manifeste en moedwillige overtreding van de wetgeving op de overheidsopdrachten gaat. Naast de klacht die we hebben ingediend bij de corruptiecel van de federale politie, is de actor daarvoor in gebreke gesteld, nog voor er een administratieve geldboete is opgelegd.

Binnen de drie maanden na de ingebrekestelling zijn exact dezelfde feiten opnieuw vastgesteld, waardoor er opnieuw een administratieve boete is opgelegd. Vervolgens – houd u vast – is het dossier, na onderzoek door de corruptiecel, geseponeerd door het parket, aangezien niet kon worden vastgesteld dat er een link was tussen de aannemer en de directeur en/of de voorzitter van de betrokken SHM. Op die manier is het natuurlijk allemaal verloren werk en geroep in de woestijn.

Als op dergelijke manifeste wijze herhaaldelijk en zelfs na waarschuwingen en boetes, alsnog hetzelfde gebeurt, dan mag men toch redelijkerwijs – met alle respect voor de scheiding der machten – hopen dat het gerecht zijn werk doet en vaststelt dat daar een probleem is. Voor mijn part moet persoonlijke verrijking niet zwart op wit kunnen worden bewezen. Men ziet toch dat dit een manifeste overtreding is van een wetgeving die er net voor moet zorgen dat de dingen op een billijke en correcte manier gebeuren?

Er zijn nog een aantal vragen gesteld over de visitatieopdrachten. Er waren een aantal problemen van logistieke aard om de visitaties al in de loop van 2011 te kunnen laten plaatsvinden. We hadden namelijk nood aan een goedwerkende prestatiedatabank. Daarvoor ontbrak de rechtsgrond. Dat is natuurlijk een beetje vervelend, maar goed, dat is intussen in april door het parlement gegaan. Dat zijn kleine, vervelende zaken, maar we moeten er natuurlijk wel voor zorgen dat er een rechtsgrond is om de huisvestingsmaatschappijen te beoordelen met die prestatiedatabank. Anders is alles wat je daarna zou beslissen, potentieel niet meer van tel.

Begin 2012 zullen de SHM's via een informatiecampagne vertrouwd worden gemaakt met de werking van de visitatiecommissie, met de gegevensaanlevering aan de prestatiedatabank en het gebruik ervan. Na die campagne is het de bedoeling dat de SHM's de databank uitgebreid testen, om een aantal mankementen te kunnen corrigeren. In het erkenningsbesluit is bepaald dat drie maanden voorafgaand aan de visitatie een uitdraai moet worden gemaakt van de gegevens van de prestatiedatabank, wat vanzelfsprekend pas mogelijk is als de prestatiedatabank na het testen definitief is opgeleverd.

Men zet alles op alles om de eerste visitaties nog voor de zomer van 2012 te laten plaatsvinden. Er werd nog geen lijst opgesteld van SHM's die in 2012 zullen worden gevisiteerd, maar ook dat zal uiteraard in de komende maanden gebeuren, in combinatie met de selectie van de visitoren.

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Minister, als ik het goed begrepen heb, ontbrak er een rechtsgrond en hebt u dat in april verholpen, maar zijn er nog geen visitaties geweest, ook

niet aan die maatschappijen die zelf hebben gevraagd om het zeer snel te doen. U zegt dat het hopelijk voor de zomer van 2012 kan worden afgerond. Ik zal u zeker op het gepaste tijdstip naar de stand van zaken vragen.

De heer Jan Penris: Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Ik wens uw tweesporenbeleid mee te onderschrijven. Kleine afwijkingen uit onkunde of door de complexe aard van onze wetgeving, moeten we niet door de vingers zien, maar daar moeten we wel sturend in kunnen optreden. De grote zondaars daarentegen mogen we toch wel eens op de gepaste manier terechtwijzen.

Het verhaal dat werd aangehaald over die maatschappij die door de onderzoeksinstanties van corruptie werd vrijgesproken, verontwaardigt me. Maar goed, zo zit ons land nu eenmaal in elkaar. Ik wil deze gelegenheid aangrijpen om onze waardering te uiten voor het werk dat de Inspectie RWO in dezen doet. Zonder hen zouden we nog veel ergere dingen kunnen meemaken.

Minister, ik heb nog een bijkomend vraagje. U hebt daaromheen gefietst, maar is het mogelijk te weten welke huisvestingsmaatschappijen in gebreke zijn gesteld en voor welke feiten? Ik neem aan dat dit misschien moeilijk is, maar het lijkt me dat iedereen geïnteresseerd is te weten of dat in zijn gebied is gebeurd.

Minister Freya Van den Bossche: Ik zal aan mijn medewerkers vragen welke gegevens ik precies mag doorgeven. Alles wat ik mag doorgeven, zal ik doorgeven. Ik heb die gegevens natuurlijk. Ik heb hier ook een lijst bij me van de huisvestingsmaatschappijen die fouten hebben gemaakt. De aard van de fouten wordt daar niet bij vermeld. Ik zal nagaan welke gegevens ik u mag bezorgen op basis van de wetgeving ter zake. Ik zal u het maximale bezorgen dat me wettelijk is toegestaan. Ik vind immers dat ik ter zake geen verstoppertje moet spelen. Waarom zou ik? Alleen moet ik binnen de wet blijven. Ook de naam van de huisvestingsmaatschappij waar er naar mijn aanvoelen sprake is geweest van corruptie – zij het dat het parket dat niet zo aanvoelt, of het kon alleszins niet voldoende worden bewezen – wil ik u met plezier doorgeven. Ik weet niet of ik dat mag. Ik check dat en als dat zo is, dan zal ik u dat schriftelijk bezorgen.

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé: Minister, namens CD&V wil ik nog zeggen dat ik uw voorstel een goed voorstel vind. De wetgeving is weliswaar complex, maar dit zal mee worden opgelost door de Inspectie RWO, met opleiding en begeleiding, of door de VMSW zelf.

Ik ben er ook van overtuigd dat er hier en daar wel maatschappijen zullen zijn die opzettelijk fraude plegen. Ik wil er echter op wijzen dat dit alles niet zo evident is, gezien de snelheid van de beslissingen en de wens dat er snel meer woningen komen, en dat de zaken complex zijn. Er moet dus bijkomend personeel in dienst worden genomen, met de nodige juridische kennis. Dat brengt dan ook bijkomende kosten met zich mee. Minister, ik vind uw antwoord, waarbij u twee wegen bewandelt, een goed antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Liesbeth Homans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de gegevensuitwisseling omtrent sociale fraude - 175 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Voorzitter, minister, we zijn het er allen over eens, lijkt me, dat we in ons land een zeer goed sociaal systeem hebben, maar dat we dat systeem ook overeind moeten kunnen blijven houden.

Een belangrijke pijler in dat systeem is de sociale huisvesting. We stellen echter vast dat het onderzoek naar een aantal voorwaarden, zoals de eigendomsvoorwaarden en de effectieve gezinssamenstelling, soms moeizaam verloopt. Ik heb ook vernomen dat in mijn eigen stad, Antwerpen, een probleem rijst waarbij ik toch wel grote vragen heb.

Een OCMW kan, bijvoorbeeld als iemand een leefloon aanvraagt, informatie krijgen over sociale fraude. Ik geef het voorbeeld van iemand die een leefloon aanvraagt en een eigendom heeft in zijn land van herkomst, of die samenwoont met een partner die een inkomen heeft uit arbeid, en dat niet aangeeft. Dat OCMW heeft die informatie, maar blijkbaar is er geen mogelijkheid voor het OCMW om die informatie door te geven aan de huisvestingsmaatschappij. Dat lijkt me enigszins de wereld op zijn kop.

Minister, ik ben me er ook wel van bewust dat dit eigenlijk niet echt uw verantwoordelijkheid is. Het heeft ook iets te maken met privacy en gegevens, maar ook met de manier waarop dit land in elkaar zit.

Willen we alle pijlers van ons sociaal systeem overeind houden, waaronder de sociale huisvesting, dan mogen we sociale fraude niet tolereren. Ik neem aan dat we het daar allemaal over eens zijn. Sociale fraude werkt immers altijd in het nadeel van iemand die wél recht heeft en misschien uit de boot valt. We zouden moeten kunnen komen tot een systeem waarbij al die instanties die ons sociaal systeem in stand houden, die gegevens onderling kunnen uitwisselen. Dan heb ik het over het OCMW, de huisvestingsmaatschappijen en eventueel ook nog gemeentelijke diensten en dergelijke meer.

Ik heb u schriftelijk een aantal concrete vragen gesteld. Ik wacht uw antwoord af, maar wil alvast aankondigen dat ik van plan ben om eventueel federaal een initiatief te nemen. Tenzij iemand hier het tegendeel beweert, ga ik er dan echter ook van uit dat alle hier aanwezige partijen mijn initiatief in de Senaat zullen steunen.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Ik weet dat er ad hoc pogingen worden gedaan om een dergelijke informatie-uitwisseling te organiseren. Die pogingen gebeuren in wat ik maar een juridisch grijze zone zal noemen. De privacywetgeving laat ons immers heel weinig ruimte. Die maakt die uitwisseling zo goed als onmogelijk.

Mevrouw Homans, ik ben het volledig met u eens dat er nood is aan een gecoördineerde aanpak van sociale fraude. Momenteel is die strijd een aandachtspunt voor diverse organisaties. Dan denk ik aan de sociale huisvestingsmaatschappijen en de OCMW's, maar net zo goed aan de Sociale Inspectie, het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) en de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Voor alle duidelijkheid, dit is een probleem dat ik niet vanuit de regelgeving voor Wonen kan oplossen. U zegt dat zelf ook. Wel kan ik in de Vlaamse Wooncode een decretale basis opnemen waarop sociale huisvestingsmaatschappijen zich kunnen beroepen om informatie door te spelen aan OCMW's, mochten we daarvoor opteren. Het omgekeerde kan ik echter niet regelen. Daarvoor moet ik overleggen met anderen. Hoofdzakelijk gaat het dan over federale bevoegdheidsdomeinen.

Ter zake zou ik twee wegen willen bewandelen. Ik heb aan mijn administratie de opdracht gegeven om dit probleem verder te onderzoeken. Ze kan alvast alle actoren die zich inzetten in de strijd tegen fraude, in kaart brengen. Op basis daarvan kan dan worden bekeken of en met wie en hoe er kan worden samengewerkt, en welke randvoorwaarden er moeten worden vervuld om dit mogelijk te maken. De privacyproblematiek zal daar ongetwijfeld een belangrijk onderdeel van vormen.

Ik wil de problematiek ook structureel op de beleidsagenda krijgen. Daarom zal ik dit thema ook op de agenda van het Interministerieel Comité Maatschappelijke Integratie laten zetten. Op die manier hoop ik zelf ook wat steun te krijgen en, belangrijker nog, structurele afspraken te kunnen maken voor een gecoördineerde aanpak van de fraudebestrijding. Ik kan sensibiliseren en proberen de federale overheid hiervoor warm te maken, maar het spreekt vanzelf dat daarnaast ook parlementaire initiatieven in dezen zinvol kunnen zijn. Mevrouw Homans, indien u daarover in overleg treedt met parlementsleden van andere partijen, zodat ook zij een inbreng hebben in het geheel, kunt u daar wellicht een ruime meerderheid voor vinden – daar ben ik van overtuigd.

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Ik zal inderdaad in overleg treden met de partijen aan de overkant van de straat. Ik zal proberen ervoor te zorgen dat die informatiedoorstroming er op een zeer eenvoudige manier is. We zijn het er immers allemaal over eens dat sociale fraude niet kan, en dat het noodzakelijk is die fraude tegen te gaan om ons sociaal systeem overeind te houden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■